

FORUMMUSICUM.PL

forum
musicum
2023

FESTIWAL MADRYGAŁÓW
FESTIVAL OF MADRIGALS

11-27.08.2023 • WROCLAW

ANDRZEJ KOSENDIAK – DYREKTOR GENERALNY GENERAL DIRECTOR
TOMASZ DOBRZAŃSKI – DYREKTOR ARTYSTYCZNY ARTISTIC DIRECTOR

12.08.2023 • 20.00 8 pm

WROCLAW, RATUSZ, SALA WIELKA TOWN HALL, PRINCIPAL ROOM

GODI, FIRENZE. RADUJ SIĘ, FLORENCJO

WŁOSKIE MADRYGAŁY – OD GIOVANNIEGO DA CASCIA DO PAOLA DA FIRENZE

GODI, FIRENZE. REJOICE, FLORENCE

ITALIAN MADRIGALS – FROM GIOVANNI DA CASCIA TO PAOLO DA FIRENZE

laReverdie

Claudia Caffagni – głos, lutnia voice, lute

Livia Caffagni – głos, flety podłużne, fidel voice, recorders, fiddle

Elisabetta de Mircovich – głos, rebek voice, rebec

Matteo Zenatti – głos, harfa, tamburello voice, harp, tamburello

fol. photo: archiwum zespołu ensemble's collection

Program Programme:

Giovanni da Cascia (fl. 1335–1350) *O tu chara sciença musica* (Fl)

Anonim z Veneto (połowa XIV w. mid-14th c.) *Involta d'un bel velo* (Vat)

Jacopo da Bologna (fl. 1335–1360)

Quando vegg'io rinnovellar (Fl)

Sotto l'imperio del possente prinçe (Fl)

In su' be' fiori (Fl)

In verde prato (Fn)

Fenice fu' (Fl)

Aquila altera / Creatura gentil / Uccel di Dio (Fn, Fa)

Donato da Cascia (fl. 1370–1400)

Lucida pecorella (Fn)

L'aspido sordo (Fl)

Nicolò del Preposito (fl. II połowa XIV w. 2nd half of 14th c.)

La fiera testa che d'uman si ciba (Fl)

Dactalus da Padova (koniec XIV w. end of 14th c.) *Imperial sedendo* (ModA)

Elisabetta de Mircovich (*1966) *Pianze la bella Yguana* (1997) – utwór inspirowany madrygałem o tym samym tytule work inspired by a homonymous madrigal

Francesco Landini (ok. ca 1325–1397)

Deh, dimmi tu, che se' così fregiato (Fl)

Mostrommi Amor (Fl)

Musica son / Ciascun vuol / Gia furon (Fn)

Antonello da Caserta (fl. początek XV w. beginning of 15th c.) *Del glorioso titolo* (Lu)

Johannes Ciconia (ok. ca 1370–1412) *Una Panthera in compagnia di Marte* (Lu)

Paolo da Firenze (ok. ca 1355–1436) *Godi Firenze* (Pit)

Źródła Sources:

Vat – Città del Vaticano, Biblioteca Apostolica Vaticana, Ms Codice Rossiano 215

Fl – Firenze, Biblioteca Laurenziana, Ms Med. Pal. 87, (Squarcialupi)

Fn – Firenze, Biblioteca Nazionale Centrale, Ms Panciatichiano 26

Lu – Lucca, Archivio di Stato, Ms 184 (Mancini)

ModA – Modena, Biblioteca Estense e Universitaria, Ms α .M.5.24

Pit – Paris, Bibliothèque Nationale, Ms fonds italien 968

Fa – Faenza, Biblioteca Comunale Manfrediana, Ms 117

foto. photo: Lukasz Rajchert

TOMASZ DOBRZAŃSKI

DYREKTOR ARTYSTYCZNY ARTISTIC DIRECTOR

forum
musicum
2023

Tematem tegorocznej edycji Forum Musicum jest madrygał, gatunek muzyki wokalne, który potrafi zaskoczyć różnaitością form. Pojawił się on w twórczości włoskiej epoki *ars nova* już w XIV wieku i charakteryzował się wirtuozerią oraz używaniem wyrafinowanych form poetyckich. W XVI wieku rozkwitł i ewoluował na gruncie wielogłosowej muzyki zespołowej. Rozwinęły się różne jego style w przynajmniej trzech różnych okresach. Ze względu na silne związki muzyki z tekstem madrygał manierystyczny późnego XVI wieku stał się ważnym polem rozwijania barokowego stylu w muzyce wokalne. Pierwsza połowa kolejnego stulecia przyniosła nowy jego kształt, zaczęto używać instrumentów i basso continuo. Wcześniej jedynie układano madrygały w cykle, ale w początkach baroku pojawiły się komedie madrygałowe. Podczas festiwalu sięgniemy po to niezwykle bogactwo repertuarowe dawnych epok i postaramy się pokazać różnorodność wcieleń madrygału.

The theme of this year's Forum Musicum is the madrigal, a genre of vocal music that can surprise with variety of forms. It appeared in the works of the Italian *ars nova* era already in the 14th century and was characterised by virtuosity and the use of sophisticated poetic forms. In the 16th century, it flourished and evolved on the basis of polyphonic consort music. Its different styles developed over three different periods. Due to the strong links between music and text, the Mannerist madrigal of the late 16th century became an important field for the development of the Baroque style in vocal music. The first half of the 17th century brought a new shape, instruments and basso continuo accompaniment began to be used. Previously, only madrigals were arranged in cycles, but at the beginning of the Baroque, madrigal comedies emerged. During the festival, we will reach for this extraordinary wealth of the repertoire of past eras, and we will try to show the variety of the madrigal.

Włoski madrygał wieku XIV stanowi jeden z gatunków muzycznych, który obok ballady, cacci i motetu ustalił swą muzyczną formę na gruncie stylu włoskiej *ars nova*. Nie ma pewności, skąd pochodzi nazwa „madrygał”. Na temat jej źródłosłowu wysnuto trzy hipotezy. Pierwsza mówi, że nazwa gatunku pochodzi od słowa *materialis*, co zwraca uwagę na świecki charakter tekstów i ich odnoszenie się do spraw przyziemnych. Druga – wskazuje na łacińskie pojęcie *matricialis* i podkreśla tym samym język tekstów: narodowy – w opozycji do łaciny. Trzecia możliwość to *mandrialis*, słowo pochodzące od pojęcia *mandria* (wł. stado). Ta etymologia kładzie nacisk na tematy pasterskie i bukoliczne jako wyznaczniki gatunku.

Madrygał ma zwykle formę dwuczęściową. Część pierwsza posiada jedną, dwie lub trzy strofy o trzech wersach (*terzetti*) dziesięciozgłoskowych, wykorzystujące tę samą melodię. Część druga to ritornel, zwykle o dwóch wersach dziesięciozgłoskowych. W części pierwszej głos najwyższy charakteryzują długie i wirtuozowskie przebiegi melizmatyczne. Pozostałe głosy posiadają prostsze struktury. Madrygał powstał jako kompozycja dwugłosowa, lecz już począwszy od twórczości Jacopa da Bologna nie brakuje przykładów utworów trzygłosowych.

Charakter tekstu pierwszej części madrygału jest zwykle opisowy i ma za zadanie przedstawić zdarzenie albo scenę, ritornel natomiast ukazuje subiektywne refleksje autora lub wyjaśnia znaczenie, często symboliczne, zdarzeń przedstawionych w części pierwszej. Czasem też podaje morał utworu. Tematy tekstów mają najczęściej charakter miłosny (*In verde prato, Quando vegg'io rinovellar, In su' be' fiori*), choć nieraz madrygały były też poetycko-muzycznymi utworami o charakterze pochwalnym, związanymi z ważną osobistością lub istotnym z punktu widzenia politycznego wydarzeniem.

Kanoniczny madrygał wielotekstowy *Aquila Altera / Creatura gentil / Uccel di Dio* został zadedykowany panującemu wówczas w Mediolanie Luchino Viscontiemu, podobnie jak *Sotto l'imperio del possente prinçe*. Z kolei madrygał *La fiera testa che d'uman* jest krytyką skierowaną przeciwko rodowi Viscontich, co wyrażone jest przez użycie ich herbu, w którym wąż trzyma w pysku ludzką postać. Utwór *Imperial sedendo* jest pochwałą rodziny Carrarów, władców Padwy od końca wieku XIV do 1405 roku, kiedy to Padwa skapitulowała i poddała się Republice Weneckiej. Madrygał *Del glorioso titolo* prawdopodobnie został skomponowany dla uczczenia Giana Galeazza Viscontiego, gdy został on księciem Mediolanu w 1395 roku. Madrygał *Una Panthera*, skomponowany przez Johanna Ciconię (był to kompozytor flamandzki świetnie władający włoskim stylem), sławi natomiast ród władców Lukki, symbolizowany tu przez ich znak herbowy. Utwór powstał przy okazji wizyty arystokratów w Mediolanie, która miała na celu zacieśnienie przymierza przeciwko Florencji, miastu sławionemu w utworze zamykającym nasz program.

W madrygałach w różnych rolach pojawiają się także zwierzęta: mogą to być role fantastyczne (*L'aspido sordo*), symboliczne (*Aquila Altera / Creatura gentil / Uccel di Dio*) i alegoryczne (*Lucida pecorella*). Zwierzęta są też często używane do alegorycznego przedstawiania cnót i słabości ludzkich.

W naszym programie zamierzamy zaprezentować kompleksową ideę madrygału jako gatunku muzycznego, poczynając od utworów jego najbardziej płodnego przedstawiciela – Jacopa da Bologna (któremu została poświęcona większa część wieczoru) – aż do kompozytorów późniejszych, którzy zmodyfikowali i stylistycznie rozwinęli gatunek, zanim zanikł w piętnastym stuleciu, aby wrócić na muzyczną scenę w wieku XVI w nowych formach, nowych strukturach i w nowych stylach kompozytorskich.

Claudia Caffagni

The Italian madrigal of the 14th century is one of the musical forms which, together with the ballad, caccia and motet, took its musical shape on the basis of the Italian *ars nova* style. The origins of the name madrigal are uncertain. However, three hypotheses have been put forward. The first one says that it stems from the word *materialis*, which underlines the secular nature of the lyrics and their connection to mundane matters. The second one points to the Latin concept of *matricalis* and thus emphasizes the vernacular language of the lyrics, which stands in opposition to Latin. The third discussed possibility is *mandrialis*, a word derived from the term *mandria* (Italian, meaning 'herd'). This etymology emphasizes the pastoral and bucolic themes as genre markers.

The madrigal usually takes a two-movement form. The first movement has one, two or three stanzas with three lines (*terzetti*) of ten syllables, using the same melody. The second movement is a ritornello, usually with two lines of ten syllables. In the first movement, the highest part is characterized by long, virtuosic melismatic passages, while the other parts have simpler structures. The madrigals were written as two-part compositions, but starting from the work of Jacopo da Bologna, there are many examples of three-part pieces.

The lyrics in the first movement of the madrigal are usually descriptive. Their aim is to present an event or scene, while the ritornello shows the author's subjective reflections or explains the meaning, often symbolic, of the events presented in the first movement. Sometimes this is also when we hear the moral of the piece. The themes of the texts are mostly centered around love (*In verde prato, Quando vegg'io rinnovellar, In su' be' fiori*), although madrigals were often also poetic and musical pieces of praise, related to a significant person or an important political event.

The canonical multitext madrigal *Aquila Altera / Creatura gentil / Uccel di Dio* was dedicated to Luchino Visconti, reigning in Milan at the time, as was *Sotto l'imperio del possente prinçe*. The madrigal *La fiera testa che d'uman* is a critique directed against the Visconti family, which is expressed by the use of their coat of arms, in which a snake holds a human figure in its mouth. *Imperial sedendo* praises the Carrara family, who ruled Padua between the end of the 14th century to 1405, when Padua capitulated and surrendered to the Venetian Republic. The madrigal *Del glorioso titolo* was probably composed to honour Gian Galeazzo Visconti, when he became Duke of Milan in 1395. The piece *Una Panthera*, composed by Johannes Ciconia – a Flemish composer with a great command of the Italian style – celebrates the family of the rulers of Lucca, symbolized here by their coat of arms. The madrigal was created on the occasion of the visit of Lucca's rulers to Milan, which aimed to strengthen the alliance against Florence, the city glorified in the piece that closes our programme.

Animals make frequent appearances in madrigals too, taking various roles: fantastic (*L'aspido sordo*), symbolic (*Aquila Altera / Creatura gentil / Uccel di Dio*) and allegorical (*Lucida pecorella*). They are also often used to allegorically represent human virtues and weaknesses.

In our programme, we intend to present a comprehensive panorama of the madrigal as a musical form, starting with the works of its most prolific author: Jacopo da Bologna, to whom most of the evening is devoted, and finishing with later composers, who modified and stylistically developed the genre before it disappeared in the 15th century, to return to the musical scene in the 16th century – in new shape, new structure and new compositional styles.

Claudia Caffagni

fol. photo: archiwum zespołu ensemble's collection

11–12.08 • 17.00 i 18.00

13.08 • 11.00

PRZESTRZENIE MIEJSKIE

GŁOŚNE GRANIE

Alta Cappella

PROGRAM: Anonim, A. Salieri,
G.B. Gordigiani

12.08 • 20.00

RATUSZ, SALA WIELKA

GODI, FIRENZE RADUJ SIĘ, FLORENCJO

WŁOSKIE MADRYGAŁY – OD GIOVANNIEGO

DA CASCIA DO PAOLA DA FIRENZE

laReverdie

PROGRAM: G. da Cascia, Anonim z Veneto,
J. da Bologna, D. da Cascia, N. del Preposito,
D. da Padova, E. de Mirco, F. Landini,
A. da Caserta, J. Ciconia, P. da Firenze

13.08 • 13.00

OSSOLINEUM, REFEKTARZ

O TU CHARA SCIENÇA. O MUZYKO, DROGA MOJA SZTUKO

Audycja muzyczna laReverdie
prowadzona przez
Grzegorza Joachimiaka

19.08 • 19.00

ORATORIUM MARIANUM

SIELSKIE ROZRYWKI

T. Dobrzański, Ars Cantus

PROGRAM: A. Banchieri

19.08 • 21.00

KLUBOKAWIARNIA MLECZARNIA

POTAŃCÓWKA RENEANSOWA W MLECZARNI

Zespół Alta

Teatr Tańca Amatum

PROGRAM: Tańce renesansowe wraz
z pokazem i nauką tańca

25–26.08 • 17.00 i 18.00

PRZESTRZENIE MIEJSKIE

GŁOŚNE GRANIE

CIARAMELLA MIA DOLCE –

MUZYKA XV WIEKU

Alti Soni

PROGRAM: Piotr z Grudziądza, Anonim,
D. da Piacenza, A. Zacchara da Teramo

26.08 • 20.00

MAUZOLEUM PIASTÓW ŚLĄSKICH

OCCHI BELLI, OCCHI CRUDELI

Ensemble del Passato

PROGRAM: D. Obizzi, L. Luzzaschi,
V. Calestani, J. Kremberg, G.P. Biandrà,
C. Monteverdi, B. Marini, J.F. Fibiger,
T. Cecchino

27.08 • 11.00

NFM, SALA CZARNA

TANY WDZIĘCZNEJ FILIS

WARSZTATY TAŃCÓW DAWNYCH

Ensemble del Passato, H. Gąsiorek

Organizator
Presenter:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez
NFM – City of Wrocław institution of culture co-managed by:

Partnerzy medialni NFM NFM Media Partners:

Partnerzy festiwalu Festival Partners:

